

MODULUL FUNCȚIILE PĂRINȚILOR ÎN CREȘTEREA ȘI EDUCAREA COPIILOR

SCOPUL

Familiarizarea participanților cu privire la responsabilitățile părinților în creșterea și educarea copiilor.

OBIECTIVE

- Însușirea rolului părinților în creșterea și educarea copiilor;
- Însușirea factorilor ce pot influența negativ creșterea și educarea copiilor;
- Însușirea modalităților de relaționare dintre părinte și copil.

DURATA

1,5 ore

MATERIALE NECESARE

- foi flipchart, carioci;
- fișa resursă A-B.

PAȘI

1. Activitate individuală. *Tehnica Scrierii libere (40 min.)*

Instrucțiuni

Pentru început, amintiți-vă de o situație când ați procedat greșit față de un copil. În 5 min., notați pe foaie cum s-a întâmplat, ce ați simțit și de ce ați procedat în modul respectiv.

Apoi, formați grupuri a câte 2 persoane și discutați situațiile (15 min).

Debriefing

Cum vă simțiți? A fost ușor să vă amintiți situația? Ce v-a determinat să procedați astfel? Ce gânduri ați avut, ce ați simțit atunci? Ce ați dori să schimbați?

În cazul în care sunt doritori să-și prezinte experiența, rezervați-le timp. (Fișa resursă A)

2. Discuții. *Factorii comportamentul impropriu al părinților în relația cu copiii (50 min.)*

Rugați participanții să identifice factorii ce determină comportamentul impropriu al părinților în relația cu copiii și notații pe foaie flipchart în următoarele categorii: sociali, psihologici, fizici.

Pe final, în caz de necesitate, oferiți informații suplimentare (funcțiile părinților, factorii ce determină comportamentul impropriu al părinților, condițiile de relaționare eficientă cu copiii). (Fișa resursă B)

Fișa resursă A

Un părinte suficient de bun

În literatura de specialitate sunt enumerate 7 funcții de bază complementare ce definesc un bun părinte (Kari Killen, 1988).

1. *Abilitatea de a percepe copilul în mod realist*

Părinții trebuie să-și înțeleagă copiii, pentru a le răspunde necesităților lor. De multe ori, aceștia sunt tentați să le atribuie copiilor fie calități pe care nu le au, dar pe care și le-ar dori să le dețină, fie defecte inexistente, un produs al propriilor temeri și frustrări. Așteptările părinților trebuie să fie cât mai apropiate realității și posibilităților copiilor.

De asemenea, există părinți ce neagă existența unor probleme pentru copil și acest lucru afectează dezvoltarea ulterioară a copilului.

2. *Abilitatea de a accepta ideea responsabilității satisfacerii necesităților copilului și nu invers*

Părinții trebuie să fie cei ce satisfac necesitățile de dezvoltare, afective și educaționale ale copilului. Pe când, unii părinți așteaptă copiii să le vină în întâmpinare prin înțelegere, liniște, ajutor, lucruri pe care le cer cu vehemență copiilor. Acești copii trec printr-un proces de dezvoltare forțat și sunt rare cazurile când părinții sunt mândri de realizările lor, fără a-și da seama că, de fapt abuzează de copil.

3. *Abilitatea de a colabora cu copiii*

Așteptările față de copil trebuie să fie conforme capacităților lui, în funcție de vârstă și gradul de dezvoltare. Așteptările prea mari pot provoca dezamăgire, iar cele prea mici, lipsă de stimul. De foarte multe ori, suntem tentați să cerem copiilor lucruri improprii vârstei și dezvoltării lor doar din dorința de a ne satisface orgoliul și așteptările. Așteptările prea mari pot împinge copilul la sentimentul de eșec, de inutilitate sau incapacitate, simțindu-se respins. Așteptările prea mici, tind să îngreuneze dezvoltarea și chiar maturizarea copiilor.

4. *Abilitatea de a interacționa cu copilul*

Este esențial ca părinții să se implice în relaționarea continuă cu copiii săi. În caz de neglijență, dezvoltarea copilului este grav afectată, iar relația părinte-copil va avea din start de suferit. Dar și implicarea excesivă, exagerată poate duce la tulburări de comportament, la un atașament precoce ce împiedică copilul să se dezvolte ulterior, fiind incapabil să ia decizii sau să ducă un mod de viață independent când părinții nu sunt în preajmă.

5. *Abilitatea de empatie în relația cu copiii*

Empatia este capacitatea de a te pune în locul altcuiva, de a-i simți trăirile și a-i înțelege stările și modul de gândire. Aceasta abilitate este esențială, de care depinde capacitatea de a răspunde necesităților copiilor. Neliniștea față de ce se întâmplă cu copiii este semnul existenței empatiei.

6. *Abilitatea de a pune în prim plan necesitățile copiilor*

În prim plan sunt necesitățile de hrană, joacă, socializare și afecțiune ale copilului, înaintea celor personale de liniște, curățenie etc. Chiar dacă micuțul e gălăgios, dezordonat, răsfățat, astfel el socializează, se manifestă sau se joacă și la un anumit moment, aceste manifestări trebuie puse în fața durerilor de cap pe care le provoacă.

Notă: Oricare dintre aceste abilități pot lipsi din repertoriul părinților în situații de criză, de stres, dar devine o problemă atunci când fac parte din expresia personalității permanente a părinților, denotând imaturitate sau probleme personale grave. Incapacitatea de a exercita aceste abilități, sau diminuarea lor, indică niște părinți nepregătiți.

Staffan Janson, cercetător suedez (vezi Mary Daly, 2006), a dezvoltat unele căi de creștere a copilului, fără violență. Acesta a identificat următoarele faze în relația părinte-copil ca decisive în promovarea unui comportament pozitiv la copil:

- existența unei atmosfere emoționale pozitive acasă, prin joc, căldură părintească și afecțiune față de copil;
- acordarea de atenție copilului;
- constanța programului și conținutului activităților și interacțiunilor cotidiene ale copilului, pentru a-i reduce rezistența, precum și pentru a transforma sarcinile neplăcute mai puțin stresante;
- reacții potrivite la comportamentul copilului, într-un mod care nu dăunează armoniei relației părinte-copil;
- flexibilitate (mai ales în relația cu copiii mai în vârstă și cu adolescenții), ascultare și negociere, pentru a reduce situațiile în care copilul nu are un comportament la nivelul așteptărilor părinților.

Fișa resursă B

Factorii comportamentului impropriu al părinților față de copii

În literatura de specialitate sunt 2 categorii de factori:

I. Factorii sociali

- șomajul, nivelul redus de trai. Familiile în care unul sau ambii părinți nu au un statut profesional, prezintă un risc crescut de abuz datorită stresului asociat sărăciei: probleme de comunicare în cuplu, mod defectuos de administrare a bugetului, nivel scăzut de școlarizare/educație;
- apartenența familiei la un grup minoritar, dezavantajat din punct de vedere social, presupune insecuritate, frustrare și stres, ceea ce conduce la izolarea socială a familiei și apariția unor comportamente abuzive.

Factorii sociali pot provoca schimbări în structura familiei: divorț, măritiş repetat, concubinaj etc.

Problemele în aceste familii țin de:

- dificultăți financiare, ce pot duce la transfer de rol către copil, în sensul că acesta poate fi obligat să obțină venituri prin diferite activități (exploatare economică, sexuală etc.);
- modificarea stilului de relaționare a mamelor singure cu copilul. Mama atribuindu-i treptat acestuia rol de partener, ce forțează copilul să se maturizeze înainte de vreme;
- comportamentul hiperautoritar, frecvent abuziv al părinților vitregi, iar față de copiii proprii, o atitudine contrară, hiperprotectoare, ce conduce la rivalitatea între frați.

II. Factorii psihologici:

- părinți rigizi, lipsiți de căldură și empatie;
- părinții imaturi afectiv, ce determină incapacitatea exercitării rolului de părinte;
- preluarea de părinți a modelului abuziv din familiile în care au crescut (Sursa: Concepte fundamentale ale asistenței sociale, M. Bulgaru).

Factori de risc pentru părinți și îngrijitori:

- Un istoric de control scăzut al impulsurilor, violență, violență domestică sau de abuz al copiilor;
- Un istoric de abuz de substanță, implicat problemele de alcool;
- Așteptări exagerate de la un copil și lipsa cunoștințelor generale legate de dezvoltarea normală a copilului;
- Un nivel crescut de stres, ce nu este reprimat pe căi sănătoase. Sursele comune de stres sunt specifice părinților singuri sau adolescenți sau faptului de a avea copii mici de vârstă apropiată;
- Lipsa ajutorului și izolarea. Părinții care duc lipsă de susținere financiară, emoțională sau de alte tipuri sunt pasibili să își abuzeze sau negligeze copiii. Un părinte sau îngrijitor fără acces la serviciile sociale comunitare se pot confrunta cu o serie de dificultăți;
- La rândul lor, au fost abuzați în trecut. Îngrijitorii abuzați au o stimă de sine scăzută, sunt depresivi sau au alte probleme mintale și sunt capabili de a reacționa cu violență în condiții de stres.